

Sygn. akt XII Ga 598/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie XII Wydział Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Jacek Hanszke

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera (spr.)

Sędzia: SO Aneta Stożek

Protokolant: st. sekretarz sądowy Ewa Janas

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko K. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie

z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt V GC 133/17

I. oddala apelację;

II. zasądza pod pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych).

SSO Bożena Cincio-Podbiera SSO Jacek Hanszke SSO Aneta Stożek

UZASADNIENIE

Powódka A. W. domagała się zasądzenia od pozwanego K. B. kwoty 54447,52 zł z odsetkami ustawowymi, w tym odsetkami za opóźnienie, oraz kosztami postępowania, opierając swoje roszczenie na treści art. 299 kodeksu spółek handlowych. Wskazała, iż była poręczycielką weksla in blanco wystawionego przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w T., w czasie gdy pozwany pozostawał prezesem jej zarządu. Poręczenie zabezpieczało należności (...) SA wynikające z umowy o współpracy nr (...) zawartej przez pozwanego w dniu 3 marca 2008 roku wobec spółki. Powódka pozostawała wówczas w nieformalnym związku z pozwanym, natomiast po rozstaniu stron powzięła informację o braku regulowania zobowiązań przez spółkę, wynikających z dokonywanych na rzecz spółki dostaw (...) na kwoty należności głównej w wysokości ponad 135 000 zł. (...) SA jako wierzyciel wystąpiła przeciwko spółce z wnioskiem o wszczęcie egzekucji, jednakże egzekucja została umorzona z powodu jej bezskuteczności. W efekcie wierzyciel wystąpił z roszczeniem przeciwko poręczycielom wekslowym, od których Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 10 października 2014 roku, sygn. I C 233/14 zasądził solidarnie kwotę 155811,68 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu w wysokości 8265 zł. Ponieważ spółka nie pokryła zapłaconej przez poręczyciela kwoty, powódka skierowała przeciwko spółce pozew o zapłatę, uzyskując nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy

w Tarnowie w dniu 29 grudnia 2015 roku, sygn. I Nc 7310/15, którym zasądzono od spółki na rzecz powódki kwotę 50 000 zł z odsetkami ustawowymi za zwłokę i kosztami procesu w wysokości 2417 zł, który to nakaz został opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 5 maja 2016 roku. Postanowieniem z dnia 19 października 2016 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie umorzył egzekucję prowadzoną przeciwko spółce wobec uznania jej za bezskuteczną, ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 104,52 zł i przyznał wierzycielce koszty zastępstwa profesjonalnego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 1800 zł. Powódka wywodziła, że w dacie powstania zobowiązania spółki, za które poręczyła wekslowo, prezesem jej zarządu pozostawał pozwany, jednak w okresie od dnia 19 października 2005 roku do dnia 27 lutego 2012 roku nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwany wniósł o oddalenie powództwa, przecząc by zobowiązanie, za które poręczyła powódka powstało w czasie pełnienia przez niego funkcji w zarządzie spółki. Wskazał, że został odwołany z zarządu w lutym 2012 roku, czyli przed powstaniem zobowiązania. Dodatkowo podniósł, że odpowiedzialność powódki wynikała z wystawionego przez nią weksla, podkreślając abstrakcyjny i samoistny charakter poręczenia wekslowego.

Powódka w procesie podkreślała, że skutki prawne związane z wystawieniem weksla realizują się w chwili wręczenia weksla in blanco remitentowi wobec czego zobowiązanie spółki istniało od momentu wydania weksla wierzycielowi - (...) spółce akcyjnej w 2008 roku, natomiast powódka jako awalista w chwili spłaty zobowiązania wekslowego nabyła wynikające z niego prawa. Podniosła także, że pozwany pozostawał prezesem zarządu w okresie powstania zobowiązania wobec (...) SA, które to zobowiązanie w jej przypadku zostało ograniczone do kwoty 50 000 zł, do której należy doliczyć uiszczony koszt sądowy. Pozwany wywodził, że w toku postępowania powódka wystąpiła z nowym roszczeniem na podstawie art. 415 kodeksu cywilnego w sytuacji, gdy zbieg roszczeń jest wykluczony, a oparcie powództwa na treści art. 299 k.s.h. nie znajduje uzasadnienia w uwagi na charakter poręczenia wekslowego, którego nie można traktować jako zobowiązania wynikającego z prowadzenia spraw spółki.

Sąd Rejonowy ustalił, że wobec poręczenia przez powódkę weksla wystawionego przez spółkę, w czasie gdy pozwany pełnił funkcję prezesa jej zarządu, powódka była obowiązana do uiszczenia określonej należności na rzecz wierzyciela (...) SA albowiem pozwana spółka nie pokryła swoich zobowiązań. Sąd Rejonowy także ustalił, iż powódka na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 26 grudnia 2015 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 6 maja 2016 roku, sygn. I Nc 7310/15 wszczęła postępowanie egzekucyjne, które postanowieniem z dnia 19 października 2016 roku zostało umorzone przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. z uwagi na bezskuteczność prowadzonej egzekucji. Równocześnie komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego przypadających powódce w łącznej wysokości 1904,52 zł. Ustalił także Sąd Rejonowy, że pozwany pełnił funkcję prezesa dłużnej spółki w okresie od 22 listopada 2005 roku do dnia 27 lutego 2012 roku, a jeszcze w 2014 roku deklarował wobec wierzyciela (...) SA swoją własną odpowiedzialność, wynikającą z weksla, poręczonego przez powódkę oraz wolę wstąpienia w miejsce powódki i przejęcia jej zobowiązań. Na podstawie zeznań pozwanego Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że pozwany jako prezes zarządu dłużnej spółki podejmował decyzje odnośnie regulowania tylko niektórych zobowiązań, tych które w jego ocenie były najbardziej priorytetowe. W chwili zaprzestania pełnienia funkcji w zarządzie istniały po stronie spółki należności nieregulowane.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017 roku Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości.

Wskazując na przesłanki odpowiedzialności członków zarządu wynikające z treści art. 299 § 1 k.s.h. oraz odnosząc się do treści par. 2 art. 299 k.s.h. Sąd Rejonowy wywiódł, że powódka wykazała istnienie zobowiązania po stronie spółki, bezskuteczność egzekucji w stosunku do spółki oraz pozostawanie przez pozwanego członkiem jej zarządu. Natomiast istnienie wierzytelności powódki wobec spółki wynikało z prawomocnego orzeczenia sądowego, które zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. wiąże sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej. Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany nie zaprzeczył istnieniu zobowiązania, ani jego wysokości, przeciwnie sam wskazał na istnienie tej wierzytelności. Stan faktyczny sprawy wskazywał natomiast na okoliczność, iż pozwany jako prezes zarządu spółki

zaciągnął w jej imieniu szereg zobowiązań wobec (...) SA, która dostarczała spółce (...). Z zeznań pozwanego wynikało, że spółka posiadała zadłużenie oraz regulowała swoje zobowiązania wybiórczo, co oznacza, że zachodziły przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd Rejonowy podkreślił, że powódka dochodzi należności powstałej na skutek jej zapłaty jako poręczyciela, której źródło wynika z faktu braku zapłaty przez spółkę długów z okresu, gdy pozwany pełnił w spółce tę funkcję członka zarządu. Zaznaczył, że gdyby pozwany w stosownym czasie złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, to spółka nie zaciągałaby dalszych długów, nie dochodziłoby więc do zwiększenia zadłużenia, a tym samym zwiększenia zakresu za jaki powódka odpowiadała jako poręczyciel. Wskazał także Sąd Rejonowy, w kontekście treści art. 299 § 2 k.s.h., że pozwany nie odniósł się w żaden sposób do zarzutu powódki, iż nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o., choć obowiązek ten wynika z art. 21 prawa upadłościowego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku. Tymczasem materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że istniały przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki albowiem spółka nie regulowała swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, co spełniało wymogi wskazane w art. 11 ust. 1 prawa upadłościowego. Dodatkowo sam pozwany przyznał, że w czasie kiedy powódka poręczyła weksel spółka nie realizowała terminowo swoich zobowiązań wobec (...) SA, a inne płatności regulowała wybiórczo. W ocenie Sądu Rejonowego pozwany, choć na nim spoczywał ciężar dowodu w rozumieniu art. 6 k.c., nie wykazał istnienia przesłanek zwalniających go z odpowiedzialności. W szczególności nie przedłożył żadnej dokumentacji finansowo-księgowej spółki, która pozwoliłaby na ocenę jej rzeczywistej sytuacji majątkowej, co dało podstawę do uwzględnienia powództwa w oparciu o treść art. 299 § 1 k.s.h., bez potrzeby rozpoznawania alternatywnej podstawy prawnej dochodzonego roszczenia.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 299 k.s.h. przez uznanie go za odpowiadającego subsydiarnie ze spółką za jej zobowiązania z powodu braku majątki spółki w sytuacji, gdy wskazywał, iż dochodzone przez powódkę roszczenie powstało po jego ustąpieniu z funkcji członka zarządu spółki. Błędne zastosowanie art. 299 k.s.h. upatrywał także skarżący w uznaniu jego odpowiedzialności za całość zobowiązań spółki, choć od początku wskazywał, iż nie może odpowiadać za zobowiązania powstałe po jego odwołaniu z zarządu tej spółki. Podniesiono także zarzut naruszenia art. 233 § 1 i § 2 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia wiarygodności i mocy dowodów, przez co przekroczono granice swobodnej oceny dowodów, w szczególności na skutek nierozpoznania istoty sprawy i nie uznania merytorycznych zarzutów pozwanego oraz braku analizy stanu finansowego spółki i przyznania jej istotnego znaczenia w sytuacji, kiedy podstawą roszczenia powódki było poręczenie wekslowe -abstrakcyjne i samoistne. Domagając się w pierwszym rzędzie zmiany zaskarżonego wyroku skarżący wywodził, że zobowiązanie wekslowe z weksla in blanco powstaje tylko warunkowo z chwilą podpisania weksla, podobnie jak zobowiązanie awalisty. Realizuje się ono dopiero wówczas, gdy weksel zostanie uzupełniony co oznacza, że dopiero w 2013 roku powódka stała się formalnie poręczycielem i w tym roku powstało zobowiązanie wekslowe wystawcy weksla czyli (...) sp. z o.o.. Skarżący podkreślał przy tym, że zobowiązanie spółki powstało dopiero na skutek zapłaty dokonanej przez powódkę należności, którą poręczyła wekslowo. Zdaniem apelanta nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje ustalenie kondycji finansowej spółki bowiem istotne znaczenie posiada specyfika poręczenia wekslowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i zajęte stanowisko prawne, uznając je za własne.

W doktrynie wskazuje się, odnośnie ustalenia, kiedy powstaje zobowiązanie poręczyciela wekslowego, że nie wystarczy samo zamieszczenie podpisu przez poręczyciela. Zobowiązanie bowiem nie postanie, jak długo weksel jest jeszcze w rękach osoby, która go podpisała. Dlatego należy uznać, że konieczne jest wydanie dokumentu, które ma charakter umowny. Tak więc teoria umowna znajduje pełne potwierdzenie w sprawie powstania zobowiązania poręczyciela wekslowego. Jest ono abstrakcyjne, niezależne od łączących strony stosunków kauzalnych i skutki tego zobowiązania reguluje wyłącznie prawo wekslowe -art. 30 prawa wekslowego/ Adam Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego i prawa czekowego, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1994, strona 88, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2016 roku, V ACa 960/15/. Nie budzi w judykaturze wątpliwości to, że awalista poręcza zapłatę długu

konkretnego dłużnika wekslowego - art. 31 i art. 103 in.fine/ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2015 roku, V CSK 713/14/. Wydanie zaś wierzycielowi weksla stwarza domniemanie istnienia wierzytelności wekslowej i przerzuca ciężar dowodu przeciwnego na dłużnika /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 roku, V CSK 129/ 09/.

Stanowisko skarżącego, że wierzytelność względem spółki powstała dopiero w chwili wypełnienia weksla czyli w czasie, gdy pozwany nie pełnił już funkcji w zarządzie spółki, jest niepoprawne. Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten za kogo poręczył, a więc w takim samym rozmiarze i takich samych granicach. Istnienie zobowiązania awalisty nie zależy od tego, by zobowiązanie dłużnika głównego istniało w sensie materialnym, lecz by było prawidłowo wyrażone na dokumencie wekslowym w sensie formalnym. Warunkiem realizacji zobowiązania z weksla in blanco jest uzupełnienie go o elementy niezbędne do uznania dokumentu za weksel własny. Dopóki bowiem to nie nastąpi można mówić jedynie o przyszłym zobowiązaniu oraz o przyszłej wierzytelności z weksla in blanco. **Natomiast zniszczenie się warunku w postaci uzupełnienia weksla in blanco działa z mocą wsteczną, to jest odnosi skutek już od chwili wydania weksla in blanco odbiorcy**- wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 24 listopada 2015 roku, I ACa 388/15/.

To stanowisko prawne, podzielane przez Sąd Okręgowy, oznacza, iż o ile o chwili wydania weksla in blanco istnieje zobowiązanie w sensie przyszłym czyli przyszła wierzytelność, o tyle wierzytelność ta realizuje się w chwili uzupełnienia weksla. W niniejszej sprawie okoliczność taka/ uzupełnienie weksla/ nastąpiła w czasie, gdy pozwany nie był członkiem zarządu dłużnej spółki. Nie ma to jednak w sprawie znaczenia ponieważ, jak wskazano, uzupełnienie weksla in blanco odnosi skutek od chwili wydania go odbiorcy czyli z mocą wsteczną. Uzupełnienie weksla in blanco przez wierzyciela spowodowało zatem, że zobowiązanie, o którym mowa, zrealizowało się w dacie wydania weksla czyli w roku 2008, kiedy to pozwanej członkiem zarządu dłużnej spółki pozostawał. Wskazać też trzeba, że na tle art. 299 k.s.h. nie istnieją zobowiązania warunkowe czy bezwarunkowe. Decydujące znaczenie ma tylko to czy członek zarządu doprowadził do powstania określonego zobowiązania /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2003 roku, V CK 198/02/. Na tle obecnych regulacji Kodeksu spółek handlowych to stanowisko Sądu Najwyższego pozostaje aktualne.

Sąd Okręgowy stoi zatem na stanowisku, iż zobowiązanie dłużnej spółki zrealizowało się w 2008 roku albowiem wypełnienie weksla doprowadziło do jego aktywacji z datą wsteczną, co oznacza, że w okolicznościach sprawy pozwany ponosi odpowiedzialność za długi spółki jako członek jej zarządu na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.. W celu uniknięcia tej odpowiedzialności pozwany winien wykazać zaistnienie przesłanek zwalniających określonych w art. 299 § 2 k.s.h., czego jednak nie uczynił. Przeciwnie, w zeznaniach przyznał, że w czasie o którym mowa, spółka realizowała swoje zobowiązania wybiórczo, przez co należy rozumieć, iż nie była wypłacalna. Dowód na okoliczność przeciwną winien przedstawić skarżący, czego zaniechał. Nie można zatem stawiać Sądowi Rejonowemu skutecznego zarzutu, iż m.in. skoncentrował się na kwestii wykazania przesłanek egzoneracyjnych skoro jest to okoliczność w sprawie istotna. Natomiast merytoryczne zarzuty pozwanego nie zostały pominięte, lecz omówione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a analiza stanu finansowego spółki była niezbędna i nastąpiła wyłącznie w oparciu o zeznania pozwanego ponieważ innych dowodów brak. Tymczasem ciężar dowodu w tym zakresie zgodnie z treścią art. 6 k.c. spoczywał na pozwanym. Wszak, reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscpepcji i faktów uzasadniających, jej zdaniem, oddalenie powództwa /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1982 roku, I CR 79/82, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 maja 2014 roku, III ACa 10/14.

W tym stanie rzeczy apelacja nie odnosi skutku albowiem zarzucane w apelacji naruszenia prawa materialnego i procesowego nie znajdują pokrycia.

Apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.. O kosztach postępowania apelacyjnego w orzeczone po myśli art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 2 k.p.c. oraz oparcia treść Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej w dacie wniesienia apelacji.